

ČESKÁ POEZIE V LETECH 1948 – 1968

1. poválečná tvorba meziválečné generace

- (F. Halas +49, J. Hora +45, K. Biebl +51)
- Seifert, Holan, někdo

2. poezie spirituálních a primárních hodnot

- (Oldřich Mikulášek, Jan Skácel)

3. surrealistická poezie

- (Hrabal, Effenberger)

4. socialistická poezie

- (Pavel Kohout, Ivan Skála, S. K. Neumann, M. Florian)

5. básníci města a všedního dne („Květnáci“ – časopis Květen)

- (Miroslav Holub, Jiří Šotola, Karel Šiktanc)

6. konkrétní (experimentální) poezie

- (Hiršal, Grégrová, Kolář, L. Novák, V. Havel)

7. undergroundová poezie

- (Bondy, Vodsedálek)

8. generace 60. let

- (Hrabě, Šrut, Wernisch, Hanzl)

HRUBÍN, František

- 1910 – 1971
- básník, dramatik, prozaik
- překladatel (hlavně francouzských básníků)
- začínal ve 30. letech a v době války psal převážně milostnou, přírodní a meditativní lyriku, ve které hledá jistotu, řád, pevný bod převratných událostí
- často se objevuje „Země“ – země sudička, země po chudobě
- **Jobova noc (1945)**
  - těžce zkoušený muž
  - spor mezi bohem X ďáblem
  - představuje nacistickou okupaci země
  - Job obstojí, Bůh mu vše vrátí
- **Hirošima (1948)**
  - vyjadřuje obavy o osud světa
- **Špalíček pohádek (1957)**
  - sbírka pohádek pro děti; pochopení a procítění dětského světa
- **Romance pro křídlovku (1962)**
  - lyricko-epická báseň
  - zvláštní složitá kompozice
  - jde o tragický příběh lásky dvou lidí
  - romance – óda na lásku a život, oslava života
  - křídlovka – propojuje oba póly – tragično + krásno, umí být nástrojem radosti, ale i smutku
  - dívka (Terina) zemřela na zápal plic
- **Zlatá reneta (1965)**
  - i zfilmována
- **Srpnová neděle (1958)**

POEZIE SPIRITUÁLNÍCH A PRIMÁRNÍCH HODNOT

SKÁCEL, Jan

- (1922 – 1989)
- moravský autor
- témata lásky, přátelství, víry, poezie pro děti
- živil se publicistikou, byl novinářem
- **Host do domu**
  - název je spojen s prvotinou J. Wolkera
- básně většinou jednoduché, krátké
- pointa je většinou v mravním pojetí
- patří do poezie málomluvných
- **Co zbylo z anděla (1960)**
  - nejslavnější sbírka
- **Hodina mezi psem a vlkem (1962)**
- **Smuténka (1965)**
- ukázky str. 306
- **Uspávanky**
  - poezie pro děti
- psal fejetony a sloupky
  - **Jedenáctý bílý kůň (1964)**
- **b. Večer**
  - autor se snaží popsat večer
  - snaží se říct, že jediné, pro co žijeme, je láska
  - když je člověk večer sám, mnohem více přemýšlí, ...
  - vítr – čas
  - tato báseň je typická pro tvorbu Skácela, krátká, přitom velmi hluboká, láska je velmi důležitá
  - doba, kdy nás napadají temné myšlenky, spěje k filozofické úvaze
- **b. Chvilé**
  - atmosféra
  - okamžik lásky
- píše o základních skutečnostech – stručně, ale dokáže ji dobře uchopit → hluboká myšlenka
- každé slovo dokáže vyjádřit hrozně
- často obrazná pojmenování → stručná, třeba jen jedna

MIKULÁŠEK, Oldřich

- (1910 – 1985)
- pochází z Hané
- Morava se mu stává inspirací v tvorbě, která byla dramatická, neklidná – protipól
- **Šokovaná růže (1969)**
- **Agogh (1979)**
- ukázka str. 301
- **Veliké černé ryby a dlouhý bílý chrt (1981)**
- **Žebro Adamovo (1981)**

Surrealistická poezie

- menšinový proud, obecně nebyl moc přijímáný

EFFENBERGER, Vratislav

- literární teoretik
  - sbírka *Básně na zdi* (1966) – napsána v duchu surreailismu

Záviš Kalandra

- básník, historik, estetik, publicista
  - stať *Intelektuál a revoluce* (1991)

Zbyněk Havlíček

- sbírka *Otevřít po mé smrti* (1994)

skupina Ra

- představitel – Ludvík Kundera – za 2. sv. války

Socialistická poezie

KOHOUT, Pavel

- básník
- svědectví o zdánlivě krkolomné typické cestě, kterou prošli mnozí politicky angažovaní autoři
- ***Čas lásky a boje***

Florian, Miroslav

Skála, I.

Konkrétní (experimentální) poezie

- inspiruje se futurisem (osvobození slov, inspirace obrazem), dadaismus (hry se slovy)
- vzniká hnutí, které nechápe slovo jako prostředek, ale jako téma
- překračují dosavadní práci s textem
- několik směrů:
  - básně z osamostatněných, zpředmětněných slov, slabik nebo hlásek
  - seskupení a propojení slov, hlásek, slabik..
  - kombinace hlásek a jiných znaků – sestavování obrazců
- dochází k propojení s výtvarným uměním
- využívání pc, magnetofonů...
- propagátoři:

Josef Hiršal a Bohumila Grégrová

- vydali antologii *Experimentální poezie* (něco jako almanach)
- sborník textů: *Slovo, písmo, akce, hlas* (1967)
- *JOBBOJ* (1968) – vlastní texty pouze těchto autorů
- motto: „Náš text nechce být ničím víc, než jen volnou hrou ve světě, kde je člověk čím dál víc manipulován.“

Emil Juliš

Ladislav Novák

Václav Havel (Antikódy)

Jiří Kolář (Básně ticha)

ukázky: str. 200, 201, 295

UNDERGROUNDOVÁ POEZIE

- podzemí, tajně, ilegálně
- tento pojem používají angličtí básníci – mladí rozhněvaní muži
- označení se přeneslo na trůzná hnutí literatury
- hnutí mají společně – vymykají se společenským konvencím
- literární skupiny se snaží provokovat
- nekonvenční tvorba, nekonvenční život
- od počátku 50. let
- od začátku vytvářeli paralelní kulturu šířenou samizdatem

BONDY, Egon

- 1930 – 2007
- vlastním jménem Zbyněk Fišer
- básník, prozaik, filozof
- v roce 1947 – začíná film
- svůj život popsal později v knize
- neměl pracovní poměr, živil se žebráním a malými krádežemi
- Honza Krejcarová
- několikaletý vztah
- 1949 – pseudonym – protest
- píše své básně – sní o světové revoluci, žije neustále na hraně zákona
- dostává se do vězení (námět filmu)
- zajímá se o filozofii – marxistickou, i čínskou a indickou
- 57 – návrat ke studiu, odmaturoval, dostal se na dálkové studium UK – Filozofii
- 61 – absolvoval, pracoval jako noční hlídač
- začal publikovat do veřejných časopisů
- 67 – invalida
- **něco důležitého – zhudebnění děl**
- Ivan Jirous – přátelství
- 61 – 68 – spolupráce se státní bezpečností
- angažoval se v levicovém hnutí
- hlásil se k trockismu, anarchismu, ještě něco
- cena Egona Hostovského
- přestěhoval se do Telče, později do Bratislavy
- působil jako zpěvák – hospoda
- přítel B. Hrabala – Něžný barbar
- vlastní název psaní – program „totální realismus“
- **Invalidní sourozenci (74)**
  - samizdat

- próza
- konec civilizace
- **Básnické dílo I – IX (10 – 93)**
  - říkanky, parafráze
- **Útěcha z ontologie**
  - filozofické dílo

VODSEĎÁLEK, Ivo

- 1931
- básník, výtvarník
- samizdatový editor edice **Půlnoc**
- program *travná poezie*“
  - trapnosti života, banalita – dadaistický a surrealistický duch
- **Dílo Ivo Vodseďálka**
  - dílo 1 – 5